

Deltacommissaris

Nationaal Deltaprogramma

Tweede herijking

Syntheserapport
Rijn

Syntheserapport
Rijn

Nationaal Deltaprogramma
Tweede herijking

10 juli 2026

Herijkte Voorkeursstrategie Deltaprogramma Rijn 2027

Voorkeursstrategie Rijn 2027

Gebiedsgericht sturen op één samenhangend hoofd- en regionaal watersysteem in het Rijngebied, met meer ruimte voor de IJssel en Waal en stabilisatie van de rivierbodem.

Datum 10 juli 2026

Colofon

Opgesteld door	Partners Deltaprogramma Rijn: provincies, waterschappen, VNR, Rijk (RWS, IenW, LVVN), penvoerder Goke Pieters, eindredactie Marije Meulekamp
Datum	10 juli 2026
Versie	Definitieve versie
Programmamanager	Jeroen Gelinck
Meer informatie	www.deltaprogrammarijn.nl
Aanmelden nieuwsbrief	www.deltaprogrammarijn.nl/contact
Contact	deltaprogramma_rijn@gelderland.nl

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Gebiedsgericht sturen op één samenhangend hoofd- en regionaal watersysteem in het Rijngebied, met meer ruimte voor de IJssel en Waal en stabilisatie van de rivierbodem.

Het Rijngebied staat voor ingrijpende keuzes. Klimaatverandering versnelt, modellen laten zien dat extremen in hoog- en laagwater groter en onzekerder worden en de druk op de beschikbare ruimte in en rond het riviersysteem neemt toe. Op nationaal niveau worden daarom systeemkeuzes voorbereid voor de laag- en hoogwatersituaties.

- Aan de verbetering van de **laagwatersituatie** wordt gewerkt door onder meer het stoppen van het dalen van de rivierbodem (programma Ruimte voor de Rivier (RvdR) 2.0). Door in de laagwatersituatie meer water naar het Pannerdensch Kanaal te sturen, worden de mogelijkheden om het water situationeel te sturen bij stuw Driel geoptimaliseerd (Deltaprogramma Zoetwater). In de Deltabeslissing IJsselmeergebied wordt rekening gehouden met het vergroten van de zoetwaterbuffer van het IJsselmeer en Markermeer (Deltabeslissing IJsselmeergebied).
- Voor de **hoogwatersituatie** wordt een beleidskeuze voorbereid om richting 2100 voldoende robuust ruimte te houden voor het functioneren van de rivier, om zo op verdere klimaatverandering voorbereid te zijn. Hieruit volgen locaties waar op termijn extra ruimte voor de rivier nodig is (RvdR 2.0).

Deze keuzes werken direct door in het Rijngebied, waar ook diverse andere opgaven spelen rond verstedelijking en woningbouw, landbouw, energietransitie, natuur, watergebonden economie,

ruimtelijke kwaliteit en recreatie, met behoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Dit vraagt om een robuuste koers richting 2100 en verder, met voldoende wendbaarheid om in te spelen op nieuwe inzichten en besluiten. Keuzes in het Rijngebied werken op hun beurt door naar benedenstroomse gebieden zoals de IJssel-Vechtdelta en het IJsselmeergebied. Dit vraagt om het tijdig en expliciet in beeld brengen van deze effecten in besluitvorming en uitwerking.

Met de herijking van de Voorkeursstrategie Rijn formuleren de partners binnen Deltaprogramma Rijn (Rijk, provincies, waterschappen en riviergemeenten) hun gezamenlijke strategische koers voor een toekomstbestendig Rijngebied in 2100 en verder. Daarbij sturen we op het functioneren van één samenhangend Rijnsysteem. Het hoofdwatersysteem, het regionale watersysteem en het ruimte- en landgebruik worden daarbij in samenhang beschouwd, voor zover zij elkaar beïnvloeden. We kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak. Die maakt het mogelijk om integrale keuzes te maken, met oog voor de specifieke kenmerken van elk gebied. We verbreden daartoe ook het plangebied van Deltaprogramma Rijn tot en met de IJssel-Vechtdelta.

Verbreding van onze benadering: sturen op één samenhangend Rijnsysteem

Het samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming blijft een belangrijke basisstrategie voor waterveiligheid. Met deze herijking versterken we dit samenspel en plaatsen we het in een bredere systeemcontext. Waar de strategie in 2015 vooral gericht was op waterveiligheid, kijken we nu nadrukkelijker naar het functioneren van het gehele Rijnsysteem, waarbij rivierverruiming kansen biedt om opgaven integraal samen te brengen.

Opgaven rond waterveiligheid, rivierbodem, zoetwaterbeschikbaarheid, bevaarbaarheid, natuur en ecologische waterkwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijke ontwikkelingen

worden in samenhang beschouwd. Keuzes in het riviersysteem hebben directe gevolgen voor regionale functies zoals landbouw, watergebonden economie, recreatie, bereikbaarheid en woningbouw langs de rivier.

Het principe Water en Bodem Sturend vormt een belangrijk uitgangspunt. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen bij het functioneren van het water- en bodemsysteem en ruimte laten voor toekomstige rivieropgaven. Dat vraagt onder andere om tijdige ruimtelijke keuzes en het reserveren van ruimte voor het functioneren van het riviersysteem, zodat toekomstige maatregelen mogelijk blijven.

Ook de samenhang tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem krijgt daarbij nadrukkelijk aandacht. Juist in die samenhang liggen kansen om opgaven rond hoogwater, laagwater, droogte en wateroverlast integraal aan te pakken.

Gebiedsgericht werken als kern van onze strategie

De opgaven in het Rijngebied stapelen zich niet per sector of bestuurslaag, maar per gebied langs de rivier. Daarom vormt gebiedsgericht werken de kern van onze strategie. In deze aanpak is niet het programma of de organisatie leidend, maar de plek waar opgaven samenkomen.

Het Regionaal Perspectief Rijngebied (januari en september 2026) laat zien in welke deelgebieden de samenloop van opgaven het grootst is en waar kansen liggen voor integrale oplossingen. In deze gebieden kunnen keuzes over waterveiligheid, rivierverruiming, natuur, ruimtelijke ontwikkeling en regionale opgaven in samenhang worden afgewogen. Daarmee ontstaat een basis voor gerichte prioritering en programmering.

Wendbaar programmeren binnen een gezamenlijke langetermijnkoers

De partners binnen Deltaprogramma Rijn werken vanuit een gezamenlijk langetermijnperspectief richting 2100. Tegelijk blijven de stappen daarheen wendbaar. Onzekerheden rond klimaatontwikkeling, landelijke systeemkeuzes en ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een aanpak waarin richting wordt gegeven zonder alle keuzes vooraf vast te leggen.

Dat betekent dat we programmeren vanuit samenhang tussen opgaven en waar mogelijk middelen en uitvoeringscapaciteit verbinden. Zo kunnen maatregelen voor waterveiligheid, rivierbodem, natuur, ruimtelijke kwaliteit en regionale ontwikkeling waar mogelijk gezamenlijk worden ontwikkeld en uitgevoerd. Tegelijk maken we duidelijke afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en financiering.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en regio

Nationale systeemkeuzes werken direct door in het Rijngebied, waar zij samenkomen met regionale en lokale opgaven, ruimtelijk moeten worden ingepast en waar uitvoerbaarheid en draagvlak worden bepaald.

Rijk en regio dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de toekomst van het Rijngebied. Strategische keuzes moeten samen worden gemaakt en worden verankerd in nationale programma's en regionale en lokale plannen, zodat zij daadwerkelijk doorwerken in beleid, programmering, investeringen en uitvoering.

Ontwikkelagenda

De ontwikkelagenda beschrijft de vervolgstappen om deze koers verder uit te werken en tot uitvoering te brengen. Daarbij gaat het

onder meer om prioritering en programmering van deelgebieden, de verdere koppeling tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem, de verkenning van meerlaagsveiligheid en het verduidelijken van de samenhang en ruimtelijke doorwerking van natuur- en waterkwaliteitopgaven in het Rijngebied, in het bijzonder buiten Natura 2000-gebieden.

Deltaprogramma Rijn blijft hierbij de verbindende schakel tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus en organiseert de samenwerking en samenhang die nodig is om deze koers uitvoerbaar te maken.

Borging

De herijkte Voorkeursstrategie Rijn krijgt uitvoeringskracht door verankering in nationale en regionale beleidskaders, programmering en investeringsbesluiten. Op nationaal niveau loopt deze borging via onder meer het Nationaal Waterprogramma en de Nota Ruimte. Regionaal worden keuzes doorvertaald in onder andere omgevingsvisies en (water)programma's. Als eerste stap werken de regionale Rijnpartners de strategie gebiedsgericht uit in het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 2, dat door de regio in september 2026 wordt vastgesteld in afstemming met het Rijk. Het Rijk heeft in deze fase geen formele rol in de vaststelling. Vervolgens maken Rijk en regio gezamenlijk afspraken over prioritering, programmering, samenwerking, financiering en participatie en communicatie, waarbij ook de gezamenlijke besluitvorming en inzet van middelen plaatsvinden.

Deltaprogramma Rijn neemt een actieve rol in het bevorderen van borging. Op momenten waarop borging in beleid en plannen nodig is, vragen wij partners gericht om de relevante onderdelen te verankeren in hun eigen instrumenten.

IJssel hoogwater, kleine veer uit de vaart | Foto: Wim Eikelboom

Inhoud

Bestuurlijke samenvatting	4
<i>Gebiedsgericht sturen op één samenhangend hoofd- en regionaal watersysteem in het Rijngebied, met meer ruimte voor de IJssel en Waal en stabilisatie van de rivierbodem.</i>	4
Inhoud	7
1. Inleiding en aanleiding voor de herijking van onze Voorkeursstrategie Rijn	8
2. De kern in 2015: krachtig samenspel dijkversterking en rivierverruiming	10
3. Waarom het Rijngebied vraagt om een verbrede en samenhangende blik op opgaven	12
3.1 Veranderde programmatische context sinds 2015	12
3.2 Toenemende druk op het Rijngebied	13
3.3 Versterken van het samenspel en gezamenlijke verankering van keuzes	15
3.4 Een toekomstbestendig Rijngebied vraagt om verbinding tussen (inter)nationaal, regionaal en lokaal	16
4. Strategische en inhoudelijke keuzes in de herijkte Voorkeursstrategie Rijn	18
4.1 Verbreding van onze benadering: sturen op één samenhangend Rijnsysteem	18
4.2 Gebiedsgericht werken als kern van onze strategie	21
4.3 Wendbaar programmeren binnen een gezamenlijke langetermijnkoers	22

4.4 Gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en regio	23
5. Ontwikkelagenda	25
5.1 Richtinggevende keuzes voor het Rijngebied	25
5.2 Samenhang organiseren tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus	25
5.3 Prioritering en uitvoeringsagenda voor gebiedsgerichte uitwerkingen	26
5.4 Hoofdwatersysteem en regionaal watersysteem	26
5.5 Meerlaagsveiligheid in het Rijngebied	27
5.6 Doorontwikkeling programmaorganisatie	27
5.7 Natuur en ecologische waterkwaliteit	28
5.8 Overige thema's die het hele Rijngebied raken	28
6. Borging en doorwerking	31
Referenties	32

1. Inleiding en aanleiding voor de herijking van onze Voorkeursstrategie Rijn

In 2014 zijn in het kader van het Nationaal Deltaprogramma voor Nederland deltabeslissingen en voorkeursstrategieën vastgesteld, gericht op waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie. Sindsdien veranderen het klimaat en de ruimtelijke inrichting en het landgebruik van Nederland en ontstaan nieuwe inzichten. Daarom wordt het Deltaprogramma elke zes jaar herijkt.

De zesjaarlijkse herijking bestaat uit de herijking van 5 Deltabeslissingen en 8 gebiedsgerichte voorkeursstrategieën;

► Deltabeslissingen

1. Waterveiligheid
2. Zoetwater
3. Ruimtelijke adaptatie
4. IJsselmeergebied
5. Grote rivieren en Delta's (in samenhang met diverse deelprogramma's en Ruimte voor de Rivier 2.0)

► Gebiedsgerichte voorkeursstrategieën

1. IJsselmeergebied
2. Rijnmond-Drechtsteden
3. Rivieren (Rijn en Maas)
4. Zuidwestelijke Delta
5. Kust
6. Waddengebied
7. Hoge Zandgronden
8. Centraal Holland

Het Deltaprogramma Rijn geeft met de voorkeursstrategie Rijn invulling aan de herijking van het Rijn deel van de voorkeursstrategie Rivieren uit 2015. Het Deltaprogramma 2027 bevat de kern van de resultaten van deze tweede herijking.

Het Rijngebied staat voor ingrijpende keuzes. Klimaatverandering, toenemende ruimedruk en landelijke systeemkeuzes werken steeds nadrukkelijker door in het Rijnsysteem. Als partners binnen Deltaprogramma Rijn (provincies, waterschappen, riviergemeenten en het Rijk) formuleren wij met deze herijking onze strategische koers voor een toekomstbestendig Rijngebied richting 2100 en verder en geven richting aan de keuzes die nu en de komende decennia nodig zijn.

De regionale afstemming en (inhoudelijke) onderbouwing voor de integrale benadering in deze Voorkeursstrategie zijn tot stand gekomen via het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 1, met inbreng van bijna 100 partijen, waaronder provincies, waterschappen, gemeenten, het Rijk en maatschappelijke organisaties¹. Het bevat een gezamenlijke inventarisatie en duiding van aan de rivier gerelateerde opgaven en is ingebracht in de voorbereiding van de beleidskeuzes voor rivierbodemplugging en afvoer & ruimte binnen Ruimte voor de Rivier 2.0 (RvdR 2.0). Daarbij zijn niet alleen effecten, kansen en schuulpunten in beeld gebracht, maar is ook richting gegeven aan de regionale betekenis van de voorliggende beleidskeuzes. Het Regionaal Perspectief deel 1 bevat ook een eerste beeld van de deelgebieden waar opgaven samenkomen en kansen voor integrale oplossingen liggen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 kijken we terug op de kern van de Voorkeursstrategie Rivieren 2015. Hoofdstuk 3 beschrijft waarom herijking noodzakelijk is en welke landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en verbreding van opgaven daaraan ten grondslag liggen. In hoofdstuk 4 werken wij deze analyse uit in eerste strategische en inhoudelijke keuzes die richting geven aan de herijking van de Voorkeursstrategie Rijn. Dit verdiepen we en werken we verder uit in het Regionaal Perspectief deel 2 (september 2026). Hoofdstuk 5 beschrijft de ontwikkelagenda en hoofdstuk 6 benadrukt het belang van goede borging.

2. De kern in 2015: krachtig samenspel dijkversterking en rivierverruiming

2. De kern in 2015: krachtig samenspel dijkversterking en rivierverruiming

De Voorkeursstrategie Rivieren 2015 van de Deltaprogramma's Rijn en Maas was gebaseerd op het principe van een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming. Daarbij werd gekozen voor een adaptieve strategie met een focus op de periode tot 2050 en een doorkijk naar 2100.

Daarbij werd het belang benadrukt van een goede balans tussen rivierverruimende maatregelen en dijkversterkingen, vooral vanuit een langetermijnperspectief op waterveiligheid. Een belangrijk uitgangspunt was de doelmatigheid van dijkversterkingen in combinatie met waterstandverlaging door rivierverruiming.

De strategie zette in op het voorkomen van verdere insnoering van de rivier en op het benutten van kansen om opgaven te combineren. Rivierverruiming werd daarbij nadrukkelijk verbonden met kansen voor natuurontwikkeling, verbetering van ruimtelijke kwaliteit en het creëren van extra mogelijkheden voor recreatie en bedrijvigheid.

Voor de periode tot 2050 bevatte de Voorkeursstrategie 2015 een concreet kaartbeeld met voorgenomen dijkversterkingen en -verhogingen en een eerste uitwerking van voorkeursmaatregelen voor rivierverruiming. Per maatregel werd inzichtelijk gemaakt welke waterstandverlaging werd beoogd en welke ruimte daarvoor nodig was².

De Voorkeursstrategie fungeert daarmee sinds 2015 als strategisch kompas voor de verdere uitwerking van maatregelen. Daarbij wordt gekeken naar doelbijdrage, kosten, koppelkansen en mogelijkheden

voor medefinanciering, evenals naar overige baten, effecten en maatschappelijk draagvlak.

Bij de herijking in 2021 hebben de voorkeursstrategieën voor Rijn en Maas een aparte route gevolgd en werd voor deze rivieren een Programma onder de Omgevingswet opgesteld: het Programma Integraal Riviermanagement (IRM)³. Hieruit zijn bouwstenen gekomen voor zowel de voorkeursstrategie van de Rijn als die van de Maas. In 2025 is het Programma IRM vastgesteld en is IRM voortgezet binnen RvdR 2.0.

3. Waarom het Rijng gebied vraagt om een verbrede en samenhangende blik op opgaven

3. Waarom het Rijngebied vraagt om een verbrede en samenhangende blik op opgaven

Ontwikkelingen in het klimaat, die sneller verlopen dan eerder werd voorzien⁴, en ruimtedruk vanuit landelijke, regionale en lokale opgaven¹, maken duidelijk dat de opgaven in het Rijngebied ten opzichte van 2015 meer in samenhang moeten worden benaderd. De beleidskeuzes voor rivierbodempligging en afvoer & ruimte die in 2026 worden voorbereid binnen RvdR 2.0⁵, maken deze integrale benadering extra nodig.

In dit hoofdstuk onderbouwen we waarom de herijking van de Voorkeursstrategie Rijn noodzakelijk is. In paragraaf 3.1 beschrijven we hoe de programmatische context sinds 2015 is veranderd. In paragraaf 3.2 beschrijven we de toenemende druk op het Rijngebied, de samenhang tussen hoog- en laagwateropgaven, ruimtedruk en systeemwerking in het Rijngebied. Paragraaf 3.3 laat zien dat het versterken van het samenspel uit 2015 en gezamenlijke verankering van keuzes noodzakelijk zijn om tot een toekomstbestendige koers te komen. Paragraaf 3.4 maakt duidelijk dat dit alleen mogelijk is wanneer nationale, regionale en lokale schaalniveaus expliciet met elkaar worden verbonden.

Samen laten deze ontwikkelingen zien dat de context sinds 2015 wezenlijk is veranderd en dat de opgaven in het Rijngebied sterker met elkaar verweven zijn geraakt. Daarmee ontstaat de noodzaak om de Voorkeursstrategie Rijn te herijken.

3.1 Veranderde programmatische context sinds 2015

Na de vaststelling van de Voorkeursstrategie Rivieren in 2015 werd duidelijk dat het beoogde samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming in de praktijk niet vanzelfsprekend tot ontwikkeling kwam. Het zwaartepunt in landelijk beleid en programmering verschoof in de jaren na 2015 richting dijkversterking (exp).

Vanuit die zorg startte Deltaprogramma Rijn in 2018 het project Lange Termijn Ambitie Rivieren (LTAR), gericht op afspraken over een gedragen, haalbaar en betaalbaar adaptief maatregelenpakket voor rivierverruiming in samenhang met dijkversterking.

In 2018 is de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) gestart, waarin het Rijk samen met andere organisaties werkt aan het versterken van natuur en ecologische waterkwaliteit in de grote wateren. In 2019 werd het programma Integraal Riviermanagement (IRM) ingericht als samenwerkingsverband tussen het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten om de Rijn en Maas met een integrale aanpak toekomstbestendig te maken, met in eerste instantie focus op waterveiligheid, bevaarbaarheid en ruimtelijke kwaliteit³. In 2025 is IRM voortgezet met het programma RvdR 2.0. Binnen RvdR 2.0 staat het samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming opnieuw centraal. Daarbij wordt het riviersysteem in bredere samenhang beschouwd, onder meer door aandacht voor het stabiliseren van de rivierbodempligging en de samenhang tussen de verschillende functies van de rivier: veilige waterafvoer, zoetwaterbeschikbaarheid, ecologische waterkwaliteit en natuur, bevaarbaarheid, regionale economische ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit.

De programmatische ontwikkelingen sinds 2015 laten zien dat het rivierenbeleid zich verbreedt van een focus op waterveiligheid naar het functioneren van het riviersysteem als geheel. Programma's als IRM, RvdR 2.0 en PAGW verbinden waterveiligheid nadrukkelijker met andere opgaven, zoals rivierbodemplugging, natuur en ecologische waterkwaliteit. Tegelijkertijd blijft het samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming achter bij de oorspronkelijke ambitie. Dit maakt een herijking van de Voorkeursstrategie Rijn noodzakelijk, waarin deze verbrede benadering en het samenspel structureel worden versterkt.

3.2 Toenemende druk op het Rijngebied

3.2.1 Veranderende omstandigheden en toenemende systeemdruk

Sinds 2015 is duidelijker geworden dat klimaatverandering en ruimtedruk sneller en nadrukkelijker doorwerken in het Rijngebied dan destijds werd voorzien. Hoge en lage rivierafvoeren, zoetwaterbeschikbaarheid, het bereikbaar houden van watergebonden economische functies, natuuropgaven rond ecologische waterkwaliteit en systeemherstel en een toenemende vraag naar schaars beschikbare ruimte grijpen steeds sterker in elkaar^{4,5}). Ook de actualisatie van de profielen van vrije ruimte (ruimte die de waterschappen reserveren voor toekomstige dijkversterkingen) vraagt extra ruimte.

Daarnaast nemen ook de opgaven rond natuur en ecologische waterkwaliteit toe. Wettelijke verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000) en de Kaderrichtlijn Water, nieuwe Europese verplichtingen zoals de Natuurherstelverordening en ambities uit de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) vragen om herstel van ecologische processen en verbetering van de

waterkwaliteit in het riviersysteem. Deze opgaven grijpen direct in op ruimtelijke keuzes en op maatregelen in het riviergebied, bijvoorbeeld waar herstel van dynamische rivierhabitats en verbindingen tussen natuurgebieden en systeemherstel nodig zijn.

Tegelijkertijd zijn de onzekerheden over de toekomstige ontwikkeling van het riviersysteem groter geworden. Dit vraagt om een robuuste benadering die rekening houdt met verschillende mogelijke toekomstscenario's.

3.2.2 Laagwater en hoogwater: grotere extremen en onzekerheden

De laagwaterproblematiek is groter dan in 2015 werd voorzien. Lage afvoeren worden lager en duren langer^{6,7}, waardoor droogte een structurele factor is geworden in het functioneren van het Rijnsysteem. In combinatie met de voortgaande rivierbodemdaling door erosie, met name op de Waal, beïnvloedt dit de zoetwaterbeschikbaarheid, drinkwatervoorziening, ecologische waterkwaliteit en natuurontwikkeling, bevaarbaarheid en grondwaterstanden. Ook in gebieden en regionale watersystemen verder van de rivier.

Ons inzicht in hoogwatersituaties is sinds 2015 verder ontwikkeld. Er is meer kennis van de problematiek, terwijl tegelijkertijd duidelijker is geworden dat de onzekerheden groot blijven. Deze hangen niet alleen samen met klimaatverandering, maar ook met maatregelen en ontwikkelingen bovenstrooms, bijvoorbeeld door waterveiligheidsmaatregelen in Duitsland, veranderingen in landgebruik en waterbeheer en effecten van klimaatontwikkelingen, zoals het smelten van gletsjers⁷.

Om de waterveiligheid te borgen wordt sinds 2014 via het Hoogwaterbeschermingsprogramma gewerkt aan een (landelijke) programmatische versterking van de dijken. Bij de dijkversterkingen wordt geanticipeerd op toekomstige klimaatontwikkelingen, zodat de

keringen gedurende hun hele levensduur bestand zijn tegen de te verwachten omstandigheden.

Tegelijkertijd blijven de toekomstige klimaatscenario's een onzekere factor. Ook extremer weer met piekbuien en wateroverlast, zoals in 2021 in Limburg en omgeving, komt naar verwachting frequenter voor⁴. Uit bovenregionale stresstesten blijkt dat bij grootschalige, extreme regen langdurige wateroverlast is te verwachten, en dat de interactie tussen het regionaal watersysteem en de Rijntakken medebepalend is voor de mate van overlast⁸.

De combinatie van laagwaterproblematiek, onzekerheden rond toekomstige afvoeren en toenemende wateroverlast vragen om een robuuste benadering van het riviersysteem. Daarbij kijken we als Deltaprogramma Rijn nadrukkelijk naar de interactie tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem.

3.2.3 Nationale keuzes over het riviersysteem

Deze ontwikkelingen vragen om keuzes om ook op lange termijn (2100 en verder) voorbereid te zijn op hoog- en laagwatersituaties.

Voor de laagwatersituatie

Binnen Deltaprogramma Zoetwater wordt de zoetwaterproblematiek regionaal opgepakt via de zoetwaterregio's. Op landelijk niveau worden daarvoor binnen het Deltaprogramma keuzes voorbereid over de afvoerverdeling over de Rijntakken bij laagwater. In samenhang hiermee onderzoekt RvdR 2.0 de maakbaarheid en regionale doorwerking van de landelijke laagwaterkeuzes in het Rijngebied en kijkt daarbij ook naar de effecten op het hoofdwatersysteem en de regionale watersystemen.

Concreet onderzoekt Deltaprogramma Zoetwater wat de wensen en mogelijkheden zijn om het situationeel sturen van zoetwater over de IJssel versus Nederrijn-Lek te optimaliseren (zoetwaterbuffer voor Noord-Oost Nederland en het beperken van zoutindringing in het

westen). Om dit mogelijk te maken is het nodig om bij lage afvoeren meer water richting het Pannerdensch kanaal te sturen⁹.

In juli 2026 heeft het kabinet ingestemd met de door RvdR 2.0 voorbereide beleidskeuze voor structurele ingrepen om de erosie van de rivierbodem te stoppen. Hiervoor is gekozen voor de aanleg van een meergeulensysteem in de Waal, gecombineerd met het aanvullen van sediment (suppleren). Dit kan de rivierbodem structureel stabiliseren en tegelijkertijd bijdragen aan bevaarbaarheid, natuurherstel en maakt het mogelijk bij laagwater meer water naar het Pannerdensch kanaal te sturen. RvdR 2.0 onderzoekt in het vervolgproces de consequenties van het meergeulensysteem voor de afvoerverdeling in de hoogwatersituatie, waaronder de doorwerking op benedenstroomse gebieden. Het stabiliseren van de rivierbodem is een eerste stap richting mogelijk verder herstel van de rivierbodem. In de Deltabeslissing IJsselmeergebied wordt rekening gehouden met het vergroten van de zoetwaterbuffer voor het IJsselmeer en Markermeer.

Feit blijft dat in heel Nederland, dus ook in het Rijngebied, ook met deze aanpassingen en systeemkeuzes niet altijd voldoende zoetwater beschikbaar zal zijn en dat we - de overheid, burgers en ondernemers - ons hierop moeten voorbereiden en aanpassen¹⁰.

Voor de hoogwatersituatie

Om de hogere afvoeren, die in de loop van deze eeuw worden verwacht, op te vangen en om ruimtelijke ontwikkelingen, natuur, bodemligging en overige opgaven te faciliteren zijn nu keuzes nodig. Programma RvdR 2.0 bereidt hiervoor in 2026 een beleidskeuze voor. Onderdeel van deze beleidskeuze is welke afvoerverdeling over de Rijntakken bij hoogwater wenselijk is en op welke globale locaties binnendijks ruimte moet worden gereserveerd voor een veilige afvoer in de toekomst⁵.

Deltaprogramma Rijn ondersteunt de noodzaak van bovenstaande landelijke systeemkeuzes en kijkt nadrukkelijk naar de doorwerking

daarvan in het Rijngebied. Tegelijkertijd is duidelijk dat ook met deze systeemkeuzes en optimalisaties niet alle problemen worden opgelost. Het Rijnsysteem krijgt in de toekomst te maken met extremere situaties van laagwater, beperkte zoetwaterbeschikbaarheid en hoogwater en wateroverlast. Dat vraagt om voorbereiding en aanpassing in zowel het hoofdwatersysteem als regionale watersystemen en in de gebieden die hiermee te maken krijgen.

3.2.4 Samenhang en systeemwerking in het Rijngebied

Naast aan het riviersysteem gerelateerde opgaven spelen diverse andere opgaven rond verstedelijking en woningbouw, landbouw, energietransitie, natuur, watergebonden economie, ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorische en landschappelijke waarden en recreatie. Deze ontwikkelingen leggen eveneens beslag op de beschikbare ruimte in en rond het riviersysteem¹.

Op plekken waar veel van deze ontwikkelingen en opgaven bij elkaar komen, vragen keuzes in het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem extra ruimte. Daardoor neemt de druk op de beschikbare ruimte toe, juist in gebieden dicht bij de rivier¹. Dat betekent dat we nu ruimtelijke keuzes moeten maken om te borgen dat in de toekomst voldoende ruimte beschikbaar blijft voor zowel rivierverruiming als voor het regionaal watersysteem.

Een systeembenadering over sectorale en bestuurlijke grenzen heen is daarbij noodzakelijk. Wat in het hoofdwatersysteem gebeurt, werkt door in regionale wateropgaven, grondwaterstanden, natuur en ecologische waterkwaliteit. Omgekeerd kunnen regionale maatregelen en aanpassingen in ruimte- en landgebruik bijdragen aan oplossingen bij zowel hoog- als laagwater opgaven.

Maatregelen, ontwikkelingen en landgebruik bovenstrooms beïnvloeden de Rijnafoeren in zowel laag- als hoogwatersituaties in Nederland en brengen daarmee extra onzekerheden met zich mee

voor de toekomst. Ook benedenstroomse gebieden, zoals Rijnmond-Drechtsteden, de IJssel-Vechtdelta en het IJsselmeergebied, worden geraakt door keuzes bovenstrooms in het Rijngebied. Dit vraagt om goede afstemming en keuzes op systeemniveau.

Klimaatverandering, laag- en hoogwateropgaven, natuuropgaven en ruimtedruk beïnvloeden elkaar steeds sterker, terwijl de onzekerheden over toekomstige rivierafvoeren groot blijven. Dit vraagt om tijdige keuzes en een robuuste benadering van het riviersysteem, waarin het hoofdwatersysteem en het regionale watersysteem in samenhang worden beschouwd.

3.3 Versterken van het samenspel en gezamenlijke verankering van keuzes

Na de keuze in 2015 voor een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming bleken dijkversterkingen een steviger motor te hebben door een grote opgave (mede door de in 2017 aangepaste veiligheidsnormering), een wettelijke taakstelling met duidelijke doelen en geborgde financiering. Voor rivierverruiming ontbrak een vergelijkbare mate van verankering en programmering. Daarnaast konden bij dijkversterkingen noodzakelijke maatregelen voor stabiliteit en veiligheid vaak relatief eenvoudig worden gecombineerd met extra hoogte, terwijl rivierverruiming complexere ruimtelijke ingrepen vraagt. Daarbij geldt dat met rivierverruiming niet alle faalmechanismen kunnen worden ondervangen, waardoor dijkversterkingen in veel gevallen noodzakelijk bleven. In de beoordeling van maatregelen, waarin de nadruk lag op preventie, pakte rivierverruiming daardoor financieel vaak minder gunstig uit. Het ontbreken van een eenduidig en bindend integraal beleidskader voor rivierverruiming heeft dit versterkt.

Bij de enkele succesvolle rivierverruimingsprojecten sinds 2015 zien we dat deze mede tot stand zijn gekomen door stevige inzet van regionale en lokale partners, die verruiming actief hebben verbonden aan ruimtelijke kwaliteit en gebiedsontwikkeling.

Rivierverruiming is geen nieuwe benadering. Al decennia wordt gewerkt aan maatregelen om de rivier meer ruimte te geven. Na 2015 verschoof de aandacht in beleid en programmering weliswaar sterker naar dijkversterking maar in de afgelopen jaren is de aandacht voor rivierverruiming opnieuw toegenomen. Deze hernieuwde aandacht komt onder meer tot uiting in programma's als Integraal Riviermanagement (IRM) en het daarop voortbouwende RvdR 2.0.

Binnen deze programma's wordt rivierverruiming niet alleen gezien vanuit waterstandsdeling bij hoogwater, maar ook in relatie tot andere systeemopgaven.

De herijking is nodig om het samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming te versterken en dit, samen met de bredere systeem- en gebiedsbenadering, juridisch, financieel en programmatisch structureler en gelijkwaardiger te verankeren binnen de gezamenlijke koers van Rijk en regio. Keuzes worden daardoor niet langer primair gestuurd vanuit het doel waterveiligheid, maar worden integraal afgewogen op het functioneren van het riviersysteem en de verschillende rivierfuncties.

3.4 Een toekomstbestendig Rijngebied vraagt om verbinding tussen (inter)nationaal, regionaal en lokaal

De opgaven in het Rijngebied laten zich niet meer binnen bestuurlijke en sectorale grenzen aanpakken. Nationale, regionale en lokale opgaven, oplossingen en belangen grijpen direct in elkaar en

beïnvloeden elkaar. Een toekomstbestendige koers richting 2100 vraagt daarom om samenhang tussen nationale beleidskeuzes, regionale strategieën en lokale uitvoerbaarheid. Water houdt zich niet aan grenzen. Samenwerken in het stroomgebied van de Rijn, ook grensoverschrijdend, is dan ook cruciaal in het licht van klimaatverandering.

Ook RvdR 2.0 laat zien dat voor de aanpak van zowel hoogwaterproblematiek, laagwaterproblematiek als rivierbodemerodatie samenwerking in het stroomgebied cruciaal is: de langere termijn hoogwaterstrategie voor het Nederlandse deel van het Rijnstroomgebied is afhankelijk van de keuzes in het bovenstroomse Duitse deel. Daarnaast zijn we voor de waterveiligheid van het oostelijk rivierengebied deels afhankelijk van Duitse dijken. Een dijkdoorbraak in Duitsland kan leiden tot een forse overstroming in het gebied van de Liemers met mogelijke cascade-effecten naar de IJssel. Daarnaast leidt het verhogen van dijken in Duitsland tot hogere maximale afvoeren in het Nederlandse deel wat tot gevolg kan hebben dat de dijken in het Nederlandse deel op termijn verder verhoogd moeten worden. Als laatste is het herstel van het rivierbed mede afhankelijk van het aanbod van sediment vanuit bovenstroomse delen van het Rijnstroomgebied.

Gezamenlijk optrekken van Rijk en regio in besluitvorming en programmering, met expliciete aandacht voor samenwerking in het stroomgebied, ook grensoverschrijdend, is essentieel. Daarbij is het noodzakelijk om schuurpunten en kansen in samenhang af te wegen en keuzes op elkaar af te stemmen.

4. Strategische en inhoudelijke keuzes in de herijkte Voorkeursstrategie Rijn

4. Strategische en inhoudelijke keuzes in de herijkte Voorkeursstrategie Rijn

Klimaatverandering, toenemende ruimtedruk en grotere onzekerheden over de ontwikkeling van het riviersysteem vragen om tijdige keuzes en een robuuste koers voor het Rijngebied richting 2100 en verder.

Zoals in hoofdstuk 3 is te lezen, vindt deze herijking plaats in een periode waarin op nationaal niveau verschillende systeemkeuzes worden voorbereid die direct doorwerken in het Rijngebied.

Voor de hoogwatersituatie worden keuzes voorbereid over de robuustheid van de afvoercapaciteit van het riviersysteem, de afvoerverdeling over de Rijntakken bij extreme afvoer en de ruimte die op termijn nodig kan zijn voor veilige afvoer en het goed functioneren van alle rivierfuncties.

Deltaprogramma Rijn is betrokken bij de voorbereiding van deze keuzes, ondersteunt de voorgestelde richting en werkt in deze voorkeursstrategie vanuit het uitgangspunt dat besluitvorming plaatsvindt in overeenstemming met de nu voorliggende voorstellen, zoals deze zijn omschreven in de Deltabeslissingen Grote Rivieren en Delta's, Zoetwater en IJsselmeergebied. Op basis daarvan beschrijven we in dit hoofdstuk de strategische en inhoudelijke hoofdlijnen van de herijkte Voorkeursstrategie Rijn.

De nadere uitwerking van de voorkeursstrategie en de landelijke keuzes op het niveau van deelgebieden en een aanpak voor de verdere uitwerking naar prioritering en programmering volgt in

september 2026 in het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 2 (zie ook de ontwikkelagenda in hoofdstuk 5).

Dit hoofdstuk begint met de verbrede blik op de opgaven en het sturen op één samenhangend Rijnsysteem (4.1). Vervolgens beschrijft paragraaf 4.2 waarom gebiedsgericht werken de kern vormt van de strategie van Deltaprogramma Rijn. Paragraaf 4.3 licht toe dat wendbaar programmeren noodzakelijk is binnen een gezamenlijke langetermijankoers. Tot slot beschrijft paragraaf 4.4 hoe Rijk en regio gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor deze koers en de bestuurlijke verankering daarvan.

4.1 Verbreding van onze benadering: sturen op één samenhangend Rijnsysteem

4.1.1 Van sectorale benadering naar samenhangend systeem

Het samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming, dat in 2015 vooral vanuit waterveiligheid centraal stond, blijft een relevante strategie. Tegelijk sturen we nu nadrukkelijker vanuit het functioneren van één samenhangend Rijnsysteem richting 2100 en verder.

Dat betekent dat we als partners keuzes niet langer primair benaderen vanuit afzonderlijke opgaven of sectorale doelen, maar integraal bezien in hun samenhang en doorwerking in het Rijnsysteem. Waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, bevaarbaarheid, natuur en ecologische waterkwaliteit, ruimtelijke kwaliteit, verstedelijking, landbouw, energietransitie en recreatie grijpen in elkaar. We verbinden deze opgaven, agenderen samenhang en brengen belangen, kansen en schuulpunten expliciet in beeld, zodat nationale, regionale en lokale besluitvorming in samenhang kan plaatsvinden. Daarbij maken we expliciet welke randvoorwaarden dit vraagt aan ruimtelijke keuzes en programmering.

Voor waterveiligheid blijven dijkversterkingen binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de komende decennia

een belangrijke basisstrategie. Met het HWBP voldoen de waterkeringen in 2050 weer aan de norm, waarmee de waterveiligheid van het achterliggende gebied op dat moment wordt gewaarborgd.

We kijken als Rijnpartners met een open blik naar mogelijkheden om opgaven in het rivierengebied slim en in samenhang te realiseren. Waar kansen ontstaan om maatregelen te combineren voor waterveiligheid, rivierverruiming, ruimtelijke kwaliteit, natuurontwikkeling of oplossingen in het regionale watersysteem, willen we deze mogelijkheden benutten. Zo zoeken we naar synergie tussen de bestaande strategie en kansen om het systeem als geheel robuuster en toekomstbestendiger te maken.

4.1.2 Water en Bodem Sturend als uitgangspunt voor ruimtelijke keuzes

Het beleidsprincipe 'Water en Bodem Sturend' vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt. Dit betekent dat het functioneren van het water- en bodemsysteem richtinggevend is voor ruimtelijke keuzes en ontwikkelingen. Voor het Rijngebied betekent dit dat we kijken naar de samenhang tussen rivier, regionaal water- en bodemsysteem, ecologie en gebruik. Ruimtelijke keuzes moeten passen bij het functioneren van het hoofd- en regionaal watersysteem en ruimte laten voor toekomstige waterveiligheidsopgaven, waterbeschikbaarheid en ecologische ontwikkeling¹¹.

De integrale benadering in deze voorkeursstrategie is daarmee een gebiedsgerichte vertaling van het principe Water en Bodem Sturend voor het Rijngebied.

Als Rijnpartners richten we ons op een langetermijnperspectief richting 2100 en verder, terwijl we wendbaar blijven wanneer inzichten of omstandigheden veranderen.

4.1.3 Omgang met ruimtedruk in het Rijngebied: nú keuzes voor de toekomst, perspectief in de tussentijd

De ruimtedruk in het Rijngebied vraagt om bewuste keuzes. Reserveringen en zoekgebieden voor ruimte voor de rivier staan nu al op gespannen voet met ambities voor woningbouw en gebiedsontwikkelingen, die in hoog tempo doorgaan (RPR1). Dat vraagt om voorspelbare en tijdige besluitvorming, het bieden van handelingsperspectief voor betrokken partijen gedurende de periode van reservering en een koppeling van opgaven. Ruimtelijke keuzes moeten daarbij tijdig worden gemaakt en getoetst aan het klimaat van de toekomst.

Als Rijnpartners kijken we ver vooruit. Door water en bodem sturend te laten zijn bij ruimtelijke keuzes en tijdig ruimte te reserveren voor het functioneren van het riviersysteem, voorkomen we dat keuzes van vandaag leiden tot nieuwe knelpunten van morgen.

4.1.4 Meerlaagsveiligheid in de ruimtelijke inrichting

Naast bescherming tegen overstromingen vraagt een toekomstbestendig Rijngebied ook aandacht voor het beperken van gevolgen wanneer zich extreem hoogwater of wateroverlast voordoet, bijvoorbeeld als gevolg van piekbuien. Dit is door de waterschappen onderzocht in bovenregionale stresstesten. Volgens het principe van meerlaagsveiligheid wordt waterveiligheid daarom breder benaderd dan alleen bescherming tegen overstroming.

De manier waarop het binnendijkse gebied wordt ingericht, bepaalt in belangrijke mate hoe kwetsbaar gebieden zijn en welke gevolgen water kan hebben voor mensen en functies. Ruimtelijke keuzes, gebiedsontwikkeling en inrichting van het regionaal watersysteem kunnen bijdragen aan het beperken van risico's.

Als Rijnpartners zorgen we dat bij ruimtelijke keuzes en gebiedsuitwerkingen nadrukkelijk wordt gekeken naar de mogelijkheden om waterveiligheid en wateroverlast, ruimtelijke

inrichting en het functioneren van het watersysteem in samenhang te beschouwen.

4.1.5 Hoofd- en regionaal watersysteem als één functionerend geheel

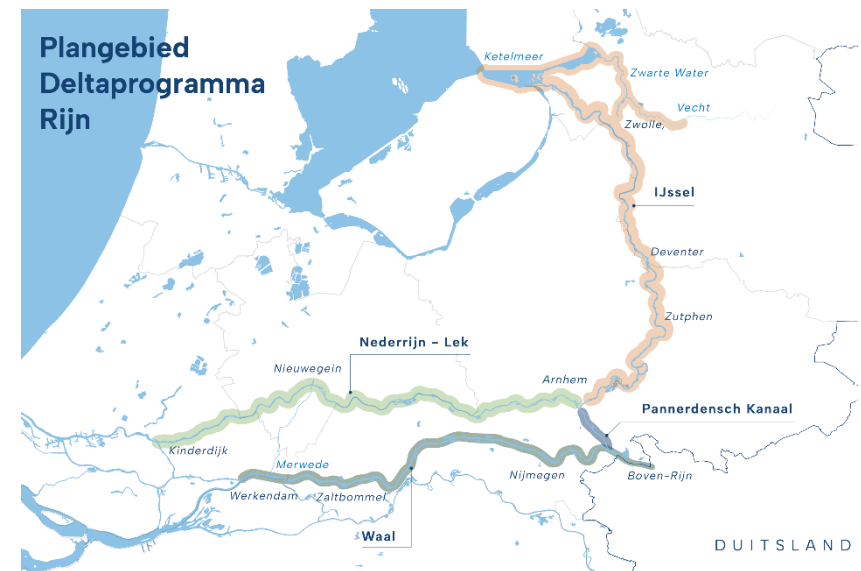
Niet alle opgaven kunnen (nog) binnen het hoofdwatersysteem worden opgelost. Juist in de samenhang met het regionaal watersysteem en in een gebiedsgerichte benadering liggen kansen om opgaven voor hoog- en laagwater, wateroverlast en droogte integraal en toekomstbestendig aan te pakken. Het verbeteren van de sponswerking is een duurzame klimaatadaptieve strategie in omgang met wateroverlast, droogte en bodem. Watergerelateerd landgebruik, inrichting en beheer van het regionaal systeem én relevante aspecten van het hoofdwatersysteem worden hiervoor in een gebiedsstrategie meegenomen, met de principes "Eerst water vasthouden, dan bergen en zo weinig mogelijk afvoeren"¹².

De koppeling tussen hoofd- en regionaal watersysteem biedt extra kansen om bij gebiedsuitwerkingen ook aspecten van meerlaagsveiligheid mee te nemen, met name bij wateroverlast en extreme neerslag die in het regionaal watersysteem landen. Door bij gebiedsuitwerkingen nadrukkelijk de verbinding te leggen met inzichten over wateroverlast, kunnen maatregelen in het regionale watersysteem én keuzes over inrichting van gebieden bijdragen aan het beperken van risico's en gevolgen van extreme neerslag.

Als Rijnpartners brengen wij actief in beeld en agenderen wij welke bijdrage het regionaal watersysteem kan leveren aan de opgaven in het hoofdwatersysteem, bij zowel laag- als hoogwater. Deze bijdrage betrekken wij nadrukkelijk bij de landelijke afwegingen en besluitvorming inclusief het bijbehorende bekostigingsvraagstuk van regionale maatregelen. In de ontwikkelagenda in hoofdstuk 5 staan de vervolgacties beschreven voor hoe we tot een systeemgerichte aanpak willen komen.

4.1.6 Uitbreiding plangebied

Ook de reikwijdte van het Rijngebied vraagt om verbreding. Keuzes in de Rijntakken werken door naar benedenstroomse gebieden, waaronder de IJssel-Vechtdelta. Om die reden is het plangebied van Deltaprogramma Rijn uitgebreid met de Overijsselse Vecht vanaf Dalfsen, het Zwarte Water, het Zwarte Meer en het Ketelmeer. Aan de westelijke zijde blijven de benedenstroomse grenzen Streefkerk (Lek) en Werkendam (Boven- Merwede). Doorwerking tussen boven- en benedenstroomse delen van het systeem is integraal onderdeel van de strategische afweging. Vanuit Deltaprogramma Rijn werken we actief samen met de benedenstrooms gelegen Deltaprogramma's Rijnmond-Drechtsteden en IJsselmeergebied en signaleren we waar keuzes in het Rijngebied gevolgen hebben voor andere delen van het systeem en andersom.

Met deze verbrede en integrale benadering sturen we op een samenhangend en toekomstbestendig Rijnsysteem. Water en bodem sturend en het tijdig maken van ruimtelijke keuzes zijn daarbij leidend. Dit vraagt om een voortdurende wisselwerking tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus, waarbij keuzes in samenhang worden afgewogen en doorvertaald naar uitvoering.

4.2 Gebiedsgericht werken als kern van onze strategie

4.2.1 Deelgebieden zijn de plek waar opgaven en integrale kansen samenkomen

De opgaven langs de Waal, IJssel en Nederrijn-Lek stapelen zich niet per sector of bestuurslaag, maar per (deel)gebied. Het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 1 (januari 2026) benoemt de deelgebieden waar opgaven (ruimtelijk) samenkomen, schuren en waar kansen liggen voor integrale oplossingen. Daarom vraagt het Rijngebied om een gebiedsgerichte, integrale aanpak als logische en noodzakelijke manier om tot samenhangende keuzes te komen. Een gebiedsgerichte aanpak helpt om daar waar opgaven samenkomen de ruimtelijke puzzel te leggen, met oog voor lokale kansen, gebiedskarakteristieken en ruimtelijke kwaliteit.

In deze aanpak is niet het programma of de organisatie leidend, maar de plek waar opgaven samenkomen. Opgaven van het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten worden in samenhang integraal beschouwd, ongeacht waar zij formeel zijn belegd. Op gebiedsniveau kunnen samenhangende keuzes worden gemaakt en kunnen besluitvorming en uitvoering daadwerkelijk in beweging komen. Tegelijkertijd is dit geen eenrichtingsbeweging: ervaringen, knelpunten en kansen uit de deelgebieden worden actief teruggedragen naar het nationale en regionale schaalniveau, zodat

beleid en programmering waar nodig kunnen worden aangepast én zodat landelijke keuzes en randvoorwaarden tijdig kunnen worden vertaald naar wat in de deelgebieden uitvoerbaar is.

Deze gebiedsgerichte uitwerkingen kunnen alleen slagen met voldoende betrokkenheid van lokale overheden, maatschappelijke partijen, ondernemers, inwoners en andere gebiedspartijen. Deltaprogramma Rijn vervult hierin een verbindende en agenderende rol tussen de schaalniveaus en zorgt ervoor dat inzichten en resultaten uit de deelgebieden ook op systeemniveau worden samengebracht en vice versa. We zorgen daarbij in overleg met betrokken lokale, regionale en landelijke organisaties voor generieke afspraken over samenwerking, communicatie en participatie, verantwoording en inzicht in doelbereik, zodat deelgebieden verder kunnen met uitwerkingen.

4.2.2 Bestuurlijk eigenaarschap, flexibiliteit en duidelijke spelregels

Gebiedsgericht werken vraagt om flexibiliteit en durf. We moeten ruimte organiseren om over grenzen van programma's en bestuurslagen heen te kijken, kansen actief te benutten en per gebied maatwerk te leveren, waarbij de karakteristieken van het gebied leidend zijn. Deltaprogramma Rijn ondersteunt dit door verbinding te leggen tussen nationaal, regionaal en lokaal niveau en samenwerking over schaalniveaus heen te organiseren.

4.2.3 Het Regionaal Perspectief Rijngebied als instrument voor gebiedsgericht werken

Het Regionaal Perspectief Rijngebied maakt zichtbaar in welke deelgebieden de samenloop van opgaven het meest urgent is en waar landelijke keuzes over rivierbodemplugging en afvoer & ruimte het sterkst doorwerken. In het Regionaal Perspectief deel 1 (januari 2026) hebben we deze gebieden benoemd en de eerste duiding gegeven van samenhang, kansen en schuurpunten (RPR1). In het Regionaal

Perspectief deel 2 (september 2026) brengen de regionale Rijnorganisaties van DP Rijn in beeld waar prioritering nodig is en wat per deelgebied het speelveld is. Daarmee ontstaat een scherper beeld van waar keuzes nodig zijn en hoe gebieds- en systeemopgaven in samenhang kunnen worden afgewogen en leggen we de basis voor een gerichte en uitvoerbare programmering (zie hoofdstuk 5, Ontwikkelagenda).

Door per deelgebied de opgaven centraal te stellen, bestuurlijk eigenaarschap en samenwerking te organiseren en gezamenlijke keuzes te verbinden aan concrete uitvoering, ontstaat een basis voor samenhangende en haalbare oplossingen en bouwen we aan een robuust en toekomstbestendig Rijnsysteem richting 2100 en verder.

4.3 Wendbaar programmeren binnen een gezamenlijke langetermijnkoers

4.3.1 Stel langetermijndoelen, houd de weg wendbaar

We werken vanuit een gezamenlijk langetermijnperspectief richting 2100 aan oplossingen die op de kortere termijn nodig zijn. Intussen zien we dat er diverse onzekerheden zijn op het gebied van de verdere ontwikkeling van klimaatverandering en zeespiegelstijging, maar ook de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in het Rijngebied. Ook bestaat er onzekerheid over eventuele toekomstige maatregelen in Duitsland en de toekomstige afvoerverdeling over de Rijn takken bij extreem hoogwater. Dat betekent dat we richting geven, maar niet alles nu kunnen vastleggen. Dat vraagt om wendbaarheid en om een heldere positionering van wat voor het Rijngebied richtinggevend is. Dat vraagt ook van de Rijnpartners dat we keuzes steeds blijven toetsen aan het langetermijnperspectief en bereid zijn bij te sturen wanneer nieuwe inzichten daarom vragen. We werken daarbij met bandbreedtes en adaptieve keuzes: we maken expliciet wat vastligt en

waar ruimte is om bij te stellen. In de komende periode, waarin langetermijnmaatregelen nog niet volledig zijn uitgewerkt, vraagt dit om een gezamenlijke inzet van Rijk en regio om de korte, middellange en lange termijn met elkaar te verbinden (zie hoofdstuk 5 Ontwikkelagenda). Deltaprogramma Rijn benadrukt hierbij het belang van het goede startpunt van denken, vanuit het gewenste systeem in de (verre) toekomst -en in die zin minder beperkt door huidige infrastructuur of afspraken- om zo voor de lange, middellange en korte termijn tot duurzame en robuuste keuzes te komen.

4.3.2 Open blik in programmering en financiering

Wendbaar programmeren betekent dat we met een open blik kijken naar de manier waarop we opgaven faseren en financieren, ook over eigen beleidskaders en programma's heen. Waar opgaven samenkomen, zoeken we actief naar samenhangende oplossingen en het verbinden van financiële middelen en uitvoeringscapaciteit. Tegelijk vraagt dit om heldere en zakelijke afspraken aan de voorkant over rollen, verantwoordelijkheden, risico's en beheer. De principes voor samenwerking, programmering en uitvoering die hiervoor richting geven, zijn door de regionale partners binnen Deltaprogramma Rijn vastgelegd in het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 1 en vormen ook voor het vervolg een gezamenlijke basis.

Vanaf eind 2026 werken Rijk en regio een gezamenlijke prioritering en uitvoeringsagenda uit. Daarbij brengen we in beeld in welke deelgebieden gefaseerd aan de slag wordt gegaan, hoe samenwerking en besluitvorming worden georganiseerd en hoe de financiering wordt ingericht. Deltaprogramma Rijn coördineert regionale partijen bij het komen tot deze gezamenlijke uitvoeringsagenda.

Binnen de programmering blijft voldoende ruimte om in te spelen op nieuwe inzichten en om waar nodig bestaande kaders bij te stellen. Zo blijft deze uitvoerbaar en actueel. Dit vraagt om transparante

besluitvorming en periodieke reflectie, zodat de koers actueel en sturend blijft.

Wendbaar programmeren binnen een gezamenlijke langetermijnkoers maakt het mogelijk om richting te houden en tegelijkertijd in te spelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Daarmee blijft de strategie uitvoerbaar en toekomstbestendig. Wat we nu vastleggen, mag robuuste oplossingen richting 2100 niet in de weg staan, maar moet deze juist mogelijk maken

4.4 Gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en regio

Nationale keuzes en regionale en lokale opgaven in het Rijngebied zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Wat landelijk wordt besloten, werkt direct door in het Rijngebied, waar maatregelen worden uitgewerkt en gerealiseerd. Tegelijk moet landelijk beleid uitvoerbaar en ruimtelijk inpasbaar zijn in het Rijngebied.

Rijk en regio dragen daarom samen verantwoordelijkheid voor de toekomst van het Rijngebied. Dat betekent bestuurlijk eigenaarschap en duidelijke afspraken over rollen en verantwoordelijkheden.

Strategie en keuzes moeten door zowel de Rijks- als regionale en lokale partners worden gedragen en verankerd in nationale programma's en regionale en lokale ruimtelijke plannen, zodat zij daadwerkelijk doorwerken in beleid, programmering, investeringen en uitvoering.

Hoe we sturen, kiezen en handelen

Naast inhoudelijke keuzes geeft deze Voorkeursstrategie richting aan hoe partners binnen Deltaprogramma Rijn sturen, kiezen en

handelen. We hanteren principes en uitgangspunten die richting geven aan besluitvorming en samenwerking. Dat gaat onder meer over gebiedsgericht werken, solidariteit en wederkerigheid, systeem- en toekomstgericht handelen (water en bodem sturend) en het benutten van lokale kennis en ervaring. Richting uitvoering betekent dit samenwerken op het juiste schaalniveau, sturen op no-regret en toekomstbestendige oplossingen en waar mogelijk het gezamenlijk inzetten van middelen en capaciteit.

Deze werkwijze wordt in de verdere gebiedsgerichte uitwerking en programmering door Rijk en regio nader geconcretiseerd.

Door als Rijk en regio gezamenlijk te sturen, keuzes te verankeren en elkaar aan te spreken op uitvoering, wordt de strategie daadwerkelijk uitvoerbaar. Gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent dat keuzes in samenhang worden gemaakt en doorwerken in beleid, programmering en uitvoering.

5. Ontwikkelagenda

5. Ontwikkelagenda

De ontwikkelagenda beschrijft de vervolgstappen en uitwerkingen die nodig zijn om de herijkte Voorkeursstrategie Rijn verder te concretiseren en tot uitvoering te brengen. De agenda heeft betrekking op de periode vanaf juli 2026. De agenda bevat zowel de stappen voor de korte termijn als de onderwerpen die de komende jaren verdere uitwerking vragen.

5.1 Richtinggevende keuzes voor het Rijngebied

Voor het Rijngebied zijn verschillende landelijke keuzes van directe betekenis. Deze keuzes bepalen mede de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van het Rijnsysteem en voor de ruimtelijke keuzes in de regio. Het gaat onder meer om besluiten over:

- voorstel voor de verdeling van water bij lage afvoeren en het situationeel sturen van zoetwater ¹⁰
- het stabiliseren van de rivierbodem en de maatregelen die daarvoor nodig zijn⁵. Per juli 2025 kabinetsbesluit: meergeulensysteem en suppleren.
- hoeveel en waar de rivier ruimte vraagt om hoogwater ook in 2100 en verder veilig te kunnen afvoeren (2026 en 2027, RvdR 2.0⁵).
- besluiten over het vergroten van de waterbuffer in het IJsselmeer door middel van het vergroten van de bandbreedte van het zomerpeil van het IJsselmeer en Markermeer (2026, Deltaprogramma IJsselmeergebied¹³)

Voor de voorkeursstrategie zelf is aangenomen dat besluitvorming conform de voorstellen in de herijkte deltabeslissingen plaatsvindt. De ontwikkelagenda blijft adaptief en wordt waar nodig aangepast wanneer nieuwe informatie beschikbaar komt die invloed heeft op verdere uitwerking.

5.2 Samenhang organiseren tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus

Deltaprogramma Rijn blijft de verbindende schakel tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus. Vanuit die rol verbinden wij partijen en opgaven, organiseren en coördineren wij de samenwerking tussen betrokken overheden en bewaken wij de samenhang tussen gebiedsuitwerkingen, systeemopgaven en landelijke besluitvorming, zodat keuzes uitvoerbaar blijven in het Rijngebied.

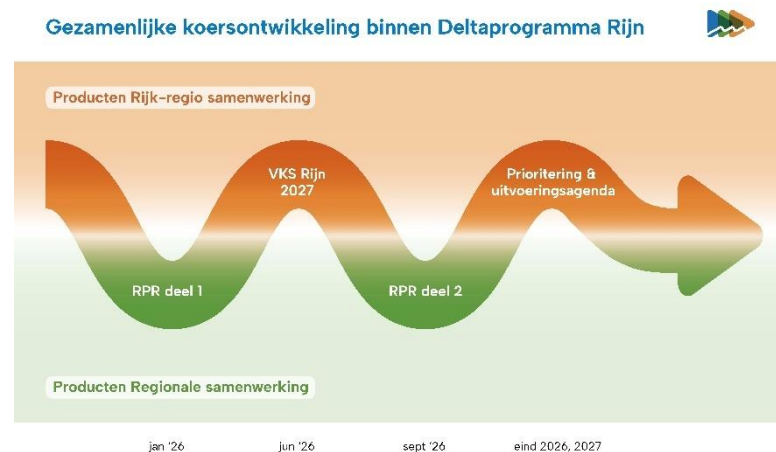
Daarbij brengen wij de regionale betekenis van landelijke keuzes actief in bij nationale programma's en beleidsontwikkeling. Dit betreft onder meer de verdere uitwerking van RvdR 2.0, inclusief de bijdrage aan de herijking van het Programma Ruimte voor de Rivier 2.0 in 2029. Door kennis, belangen en inzichten uit het Rijngebied structureel in te brengen (onder andere met het Regionaal Perspectief deel 2 in september 2026), worden nationale keuzes tijdig getoetst aan uitvoerbaarheid en ruimtelijke inpasbaarheid in de regio.

De partners binnen Deltaprogramma Rijn gebruiken de Voorkeursstrategie Rijn voor de verdere ontwikkeling van hun eigen plannen en programma's, zoals omgevingsvisies, omgevingsplannen, regionale waterprogramma's en landelijke programmeringen. De gebiedsgerichte uitwerking vindt plaats in het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 2, dat door de regio wordt vastgesteld in afstemming met het Rijk (zie ook hoofdstuk 6 Borging). Het Rijk heeft in deze fase geen formele rol in de vaststelling van het Regionaal Perspectief. Het Perspectief vormt de regionale input voor de gezamenlijke gebiedsprogrammering van Rijk en regio die in de tweede helft van 2026 plaatsvindt. In deze fase vindt de gezamenlijke besluitvorming plaats over prioritering, samenwerking, financiering en inzet van middelen. Hiermee wordt geborgd dat de gezamenlijke koers voor het Rijngebied ook daadwerkelijk doorwerkt in ruimtelijke keuzes, investeringen en uitvoering.

5.3 Prioritering en uitvoeringsagenda voor gebiedsgerichte uitwerkingen

In september 2026 stellen de regionale partners binnen Deltaprogramma Rijn het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 2 vast, met een nadere gebiedsgerichte uitwerking van de herijkte Voorkeursstrategie Rijn. Het Splitsingspuntengebied en de IJssel-Vechtdelta worden hierin meegenomen, waarbij we aansluiten op de lopende gebiedsuitwerkingen hier. Het Perspectief borduurt voort op de eerste selectie van deelgebieden in het Regionaal Perspectief deel 1 en legt vast waar zowel de urgentie het grootst is als waar de grootste kansen liggen voor samenhangende oplossingen.

Het Regionaal Perspectief deel 2 vormt het regionale aanbod voor de gezamenlijke uitwerking van prioritering en uitvoeringsagenda door Rijk en regio vanaf eind 2026, waarbij Deltaprogramma Rijn de regionale partijen coördineert om tot deze prioritering en uitvoeringsagenda te komen. Vervolgens starten de verdere gebiedsuitwerkingen volgens de huidige planning in 2027. Hiermee maken we als Rijk en regio samen de stap van strategische koers naar uitvoerbare programmering.

In de periode waarin langetermijnmaatregelen nog niet volledig zijn uitgewerkt, maken Rijk en regio in deze prioritering en uitvoeringsagenda expliciet hoe korte, middellange en lange termijn met elkaar worden verbonden. Daarbij maken we afspraken over de inzet van partijen, de wijze van samenwerken, wie het vervolgproces coördineert, en wat dit vraagt aan condities richting uitvoering. We benutten deze fase ook om, waar passend, samen met het Rijk te werken aan innovatief ruimtelijk beleid in gebieden waar opgaven samenkomen. Daarbij werken we vanuit duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, organiseren we samenwerking op het passende schaalniveau, bundelen we waar mogelijk middelen en capaciteit en sturen we op voorspelbare, uitvoerbare en toekomstbestendige oplossingen.

We maken gebiedsgerichte afspraken tussen Rijk en regio over onder meer:

- aanpak van gebiedsuitwerkingen
- fasering en prioritering van maatregelen
- samenwerking tussen betrokken partijen en de rol van Deltaprogramma Rijn
- financiering en inzet van middelen
- besluitvorming
- participatie en stakeholder- en publiekscommunicatie: met scherpste over onderlinge rollen en verantwoordelijkheden en doorlopende afstemming.

5.4 Hoofdwatersysteem en regionaal watersysteem

De verdere uitwerking van de samenhang tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem vormt een belangrijk onderdeel van de ontwikkelagenda. Deltaprogramma Rijn heeft hierbij een initiërende en verbindende rol, met een duidelijke betrokkenheid van de beheerders van het regionaal en

hoofdwatersysteem. In deze verkenning werken we een samenhangende, systeemgerichte aanpak uit voor zowel hoogwater als laagwater en voor vraagstukken rondom wateroverlast, droogte en ruimte voor zowel het hoofd- als het regionaal watersysteem, in samenhang met ruimte- en watergerelateerd landgebruik.

Daarbij brengen we onder meer in beeld:

- welke knelpunten en opgaven zich voordoen in samenhang met het regionaal en hoofdwatersysteem
- welke aanpassingen in het regionaal en hoofdwatersysteem nodig kunnen zijn en wie daarbij waarvoor aan de lat staat
- welke problemen en oplossingsrichtingen gerelateerd zijn aan ruimte- en landgebruik
- de ruimtelijke gevolgen van deze maatregelen
- de juridische borging
- het bekostigingsvraagstuk

Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor solidariteit en wederkerigheid tussen gebieden. Dat betekent dat we expliciet maken hoe lasten, risico's en baten van maatregelen tussen gebieden worden verdeeld, en welke wederkerige afspraken dat vraagt. Waar maatregelen in het regionale systeem bijdragen aan nationale doelen, betrekken we ook de vraag hoe deze inzet wordt ondersteund in programmering, middelen en randvoorwaarden.

5.5 Meerlaagsveiligheid in het Rijngebied

In gesprekken tussen provincies, gemeenten en waterschappen verkennen we hoe het volledige palet van meerlaagsveiligheid kan bijdragen aan de opgaven in het Rijngebied. Meerlaagsveiligheid richt zich op preventie, ruimtelijke inrichting, crisisbeheersing, herstel en waterbewustzijn, en hoe deze elkaar kunnen versterken. Deltaprogramma Rijn ziet haar grootste toegevoegde waarde op het gebied van (samenhang tussen) preventie, ruimtelijke inrichting en

waterbewustzijn. De opgave betreft zowel hoogwaterveiligheid als de aanpak van wateroverlast door extreme buien en langdurige neerslag.

Meerlaagsveiligheid komt daarbij juist tot zijn recht in de gezamenlijke aanpak van overheden, inwoners en bedrijven, waarbij ieder zijn eigen verantwoordelijkheid en rol heeft: een integrale én-én-én strategie staat centraal. Hiermee geven we invulling aan de verantwoordelijkheid van de regio om aan de slag te gaan met meerlaagsveiligheid.

Daarbij leggen we nadrukkelijk de verbinding met:

- de ruimtelijke inrichting van het binnendijkse gebied, zowel de nieuwe ontwikkelingen als de bestaande inrichting
- (bovenregionale) stresstesten wateroverlast als gevolg van piekbuien en langdurige neerslag
- het functioneren en de samenhang tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem
- de rol die DP Rijn en de regiopartners kunnen spelen bij het vergroten van waterbewustzijn bij overheden, bedrijven en inwoners
- ruimtelijke reserveringen en gebiedsuitwerkingen

Deze verkenning wordt verbonden met de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie en met de verdere uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak in het Rijngebied. Daarnaast sluiten we aan bij de waterbeheerprogramma's van de waterschappen en provinciale trajecten zoals het Gelders Programma Water en het Regionale Waterprogramma Overijssel, waarin – mede op basis van (bovenregionale) stresstesten – expliciet wordt gekeken naar de samenloop van hoogwater en wateroverlast en de wisselwerking tussen systemen, maatregelen en handelingsperspectieven.

5.6 Doorontwikkeling programmaorganisatie

Aan de hand van de herijkte voorkeursstrategie Rijn met de ontwikkelagenda, de gebiedsaanpak in het Regionaal Perspectief Rijngebied en de na de zomer 2026 verwachte uitgewerkte

programmaorganisatie van RvdR 2.0 beziet Deltaprogramma Rijn in 2026 welke programmaorganisatie, werkwijze en governance passend is voor een efficiënte uitwerking, borging en samenwerking tussen Rijk en regio, met RvdR2.0, binnen het Nationaal Deltaprogramma en binnen de Rijnregio. De verwachting is dat ook het Nationaal Deltaprogramma haar programmaorganisatie dit jaar evalueert.

Aandachtspunten bij een herziene programmaorganisatie zijn de verbreding van onze aanpak en de uitbreiding van het plangebied van Deltaprogramma Rijn, die een uitbreiding van deelnemers aan onze gremia vraagt, zoals gemeenten in de IJssel-Vechtdelta.

5.7 Natuur en ecologische waterkwaliteit

Deltaprogramma Rijn agendeert richting Rijk (LVVN, IenW en Rijkswaterstaat) en provincies de vraag om helderheid te bieden over de samenhang en ruimtelijke doorwerking van de verschillende natuur- en waterkwaliteit opgaven in het Rijngebied, in het bijzonder buiten Natura 2000-gebieden. Het gaat daarbij onder andere om de relatie tussen Natura 2000, de Natuurherstelverordening, de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) en de Kaderrichtlijn Water (KRW) en om de samenhang met maatregelen en trajecten in het kader van RvdR 2.0 en het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Daarnaast is duidelijkheid nodig over het tempo van de keuzes en het regionaal handelingsperspectief en over verantwoordelijkheden, prioritering en onderlinge samenhang tussen deze kaders.

Op basis van deze verduidelijking nemen wij de natuuropgaven mee in de uitwerking van deelgebieden.

5.8 Overige thema's die het hele Rijngebied raken

Naast het regionaal watersysteem, meerlaagsveiligheid en natuur en ecologische kwaliteit, benoemen we een aantal thema's die het hele Rijngebied raken en waarvoor richtinggevende uitspraken nodig zijn.

Deze thema's vallen buiten de directe reikwijdte van Deltaprogramma Rijn en vragen om opvolging in andere gremia en programma's.

De rol van Deltaprogramma Rijn is hierbij primair agenderend en adviserend. Wij brengen vanuit het Rijngebied de relevante vragen en aandachtspunten in bij landelijke en regionale trajecten en signaleren waar samenhang met de ontwikkeling van het Rijnsysteem van belang is.

Twee thema's die we in dit verband willen uitlichten zijn zeespiegelstijging en delfstoffenwinning:

5.8.1 Invloed, snelheid en begrenzing van zeespiegelstijging

In aanloop naar de volgende herijking (2033) komt naar verwachting nieuwe informatie beschikbaar over scenario's voor zeespiegelstijging, inclusief extreme scenario's met een kleine kans maar grote impact, en over mogelijke strategieën om hier op de lange termijn mee om te gaan. Op basis daarvan is een nadere duiding nodig van de snelheid en mate waarin de effecten van zeespiegelstijging, in combinatie met deze strategieën, doorwerken in benedenstroomse gebieden en in het plangebied van Deltaprogramma Rijn.

Dit kan leiden tot aanvullende opgaven, zoals een extra beschermingsopgave langs de Lek, mogelijk extra benodigde berging bij een hogere zeespiegel, een grotere invloed van het IJsselmeerpeil (indien dit meestijgt) op de IJssel-Vechtdelta en het benedenstroomse deel van de IJssel, en gevolgen voor de effectiviteit van rivierversuiming.

Dit vraagt om nadere analyse, in samenhang en afstemming met de benedenstroomse Deltaprogramma's en het landelijke Deltaprogramma.

5.8.2 Delfstoffenwinning

In het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 1 wordt gesignaleerd dat voor ontgrondingen en delfstoffenwinning een gezamenlijke Rijk-regio-aanpak nodig is. In het Regionaal Perspectief Rijngebied deel 2 gaan we in op de vragen die in deze aanpak moeten worden beantwoord en welke partijen daarbij betrokken zijn. Een heldere aanpak kan helpen om gebiedsuitwerkingen beter te verbinden met de vraag naar delfstoffenwinning en ontgrondingen in het rivierengebied.

Versterken van samenwerking, kennisdeling en de Rijncommunity

Een toekomstbestendig Rijngebied vraagt structurele samenwerking en continue kennisuitwisseling. Deltaprogramma Rijn investeert daarom in het versterken van de Rijncommunity van overheden, maatschappelijke organisaties en kennispartners die gezamenlijk leren en handelen.

De jaarlijkse Rijndagen vormen het centrale ontmoetingsmoment voor kennisdeling, inspiratie en netwerkvorming. Daarnaast zet Deltaprogramma Rijn in op doelgroepgerichte en toegankelijke communicatie, zowel zelf als faciliterend via de gebiedsuitwerkingen, en op actieve kennisdeling. Waar dat meerwaarde heeft, wordt als partners gezamenlijk en eenduidig naar buiten getreden richting ondernemers en inwoners.

Deltaprogramma Rijn vervult bovendien een verbindende rol in het organiseren en ontsluiten van kennis. Het programma stelt zich als doel te zorgen voor helder overzicht van beschikbare informatie, lopend onderzoek en leertrajecten, zodat betrokken organisaties op verschillende schaalniveaus beschikken over actuele en gedeelde kennis. Daarmee wordt samenhang versterkt en versnippering voorkomen.

De ontwikkelagenda brengt de strategische koers van de herijkte Voorkeursstrategie Rijn in uitvoering via gebiedsuitwerkingen, nadere uitwerking van systeemvraagstukken en agendering van thema's die het hele Rijngebied raken. Deltaprogramma Rijn vervult daarbij een verbindende rol tussen nationale, regionale en lokale schaalniveaus en organiseert en coördineert de samenwerking en samenhang die nodig zijn om deze koers uitvoerbaar te maken.

6. Borging

Uitzicht op de Nederrijn en omliggend gebied | Foto: Steve Yeaman

6. Borging en doorwerking

De voorstellen voor herijking krijgen uitvoeringskracht door borging in beleid en relevante plannen van de bevoegde gezagen én door doorwerking in het denken en handelen van alle betrokken partijen. Voor de benodigde landelijke keuzes (Deltabeslissing Grote Rivieren en Delta's, Deltabeslissing Zoetwater en Deltabeslissing IJsselmeergebied) loopt deze borging met name via het Nationaal Waterprogramma (ministerie van IenW) en de Nota Ruimte (ministerie van VRO).

Voor de Voorkeursstrategie Rijn wordt als eerste stap richting borging door de regionale Rijnpartners een gebiedsgerichte uitwerking gemaakt in het Regionaal Perspectief deel 2. Vervolgens maken Rijk en regio gezamenlijk afspraken over programmering en prioritering van verdere gebiedsuitwerkingen, waar ook ingegaan wordt op onderlinge rollen en verantwoordelijkheden van betrokken organisaties. Zo zorgen de voorkeursstrategie, de gebiedsgerichte uitwerking en de gezamenlijke programmering samen voor een gedeelde en doorwerkende koers richting een toekomstbestendig Rijngebied in 2100 en verder.

Afhankelijk van de aard van deze afspraken vindt daarna borging plaats in de daarvoor relevante instrumenten. Regionaal kan dit onder meer landen in provinciale en - waar van toepassing gemeentelijke - omgevingsvisies, omgevingsprogramma's, omgevingsverordeningen en omgevingsplannen, zoals ook het Gelders programma Water en het Regionaal Waterprogramma Overijssel. Daarnaast zijn de waterbeheerprogramma's van de waterschappen van belang.

Naast deze formele borging is ook doorwerking naar gebiedsprogramma's en thematische programma's essentieel.

Deltaprogramma Rijn neemt een actieve rol in het bevorderen van borging. Op momenten waarop borging in beleid en plannen nodig is, vragen wij partners gericht, bijvoorbeeld in een brief, om de relevante onderdelen te verankeren in hun eigen instrumenten. Daarbij maken we concreet wat dit van hen vraagt en geven we advies in welke plannen of programma's dit kan worden geborgd.

Referenties

- [1] Deltaprogramma Rijn, Naar een gezamenlijke koers voor een toekomstbestendig Rijngebied. Regionaal Perspectief Rijngebied, Deel 1, feb. 2026.
- [2] Deltaprogramma Rivieren, Hoofdlijnen voorkeursstrategie rivieren, juli 2014.
- [3] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Naar een toekomstbestendig rivierengebied: Programma Integraal Riviermanagement. Start voor Programma Ruimte voor de Rivier 2.0, Den Haag, 3 apr. 2025.
- [4] KNMI, KNMI'23 klimaatscenario's voor Nederland, KNMI-publicatie 23-03, 2023.
- [5] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Alternatieven en effecten beleidskeuzes Ruimte voor de Rivier 2.0 – Rivierbodemplugging & Sedimenthuishouding, 5 jun. 2026.
- [6] D. M. D. Hendriks en M. J. P. Mens, De droogte van 2022: een brede analyse van de ernst en maatschappelijke gevolgen: Achtergrondrapport, Deltares, 2024.
- [7] J. Buitink, A. Tsiokanos, T. Geertsema, C. ten Velden, L. Bouaziz en F. Sperna Weiland, Implications of the KNMI'23 Climate Scenarios for the Discharge of the Rhine and Meuse, Deltares, 2023.
- [8] B. F. Maas, S. E. Juch en K. M. de Bruijn, Landelijk waterbeeld grootschalige extreme regen, Deltares, 2025.
- [9] Deltabeslissing Grote Rivieren en Delta's, concept juni 2026.
- [10] Deltaprogramma Zoetwater, Deltabeslissing en Voorkeursstrategie Zoetwater, concept juni 2026.
- [11] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Water en Bodem sturend, Kamerbrief, 25 nov. 2022.
- [12] E. Penning, C. Wittmann, B. Fribourg-Blanc, C. Déchelette, D. Sear en A. Dussaillant, From Drainage to Water Retention: Advancing a Paradigm Shift Towards Sponge Landscapes for Enhanced Climate Resilience, SpongeScapes Policy Brief No. 1, sep. 2024.
- [13] Deltaprogramma IJsselmeergebied, Deltabeslissing en voorkeursstrategie IJsselmeergebied, concept juni 2026.

Overige geraadpleegde bronnen en consultaties

Expertsessies en strategiesessies met diverse inhoudelijke experts en beleidsmedewerkers van partnerorganisaties van Deltaprogramma Rijn, 2025–2026.

Dit is een uitgave van

DELTAPROGRAMMA
RIJN